

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาทัศนคติ พฤติกรรม และการจัดการความปลอดภัยของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเชิงเปรียบเทียบ” ซึ่งผลการวิจัยมีดังนี้

พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยมีทัศนคติด้านความปลอดภัยในการทำงานต่อผู้ว่าจ้างแตกต่างจากพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยส่วนใหญ่พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียมีทัศนคติในระดับที่ดีมากต่อผู้ว่าจ้าง ส่วนพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยมีทัศนคติในระดับที่ดีมากและในระดับน้อยในจำนวนเท่าๆ กัน

พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยมีทัศนคติด้านความปลอดภัยในการทำงานต่อผู้ร่วมงานแตกต่างจากพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า มากกว่าครึ่งของพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียมีทัศนคติในระดับที่ดีมากต่อผู้ร่วมงาน ส่วนพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติในระดับปานกลาง

พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยมีทัศนคติด้านความปลอดภัยในการทำงานต่อผู้บังคับบัญชาแตกต่างจากพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียมีทัศนคติในระดับที่ดีมากต่อผู้บังคับบัญชา ในขณะที่พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติในระดับปานกลาง

พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทย มีทัศนคติด้านความปลอดภัยในการทำงานโดยรวมแตกต่างจากพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียจำนวนสองในสามของพนักงานทั้งหมด มีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับที่ดีมาก และหนึ่งในสาม

อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนพนักงานในประเทศไทยนั้นมีทัศนคติโดยรวม ในระดับที่ดีมาก ระดับปานกลาง และระดับต่ำเท่าๆ กัน

พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยมีพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานแตกต่างจากพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พนักงานส่วนใหญ่ของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียมีพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการในระดับที่ดีมาก ในขณะที่พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในระดับปานกลาง

ผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยมีระบบการบริหารงานด้านความปลอดภัยแตกต่างจากผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนใหญ่พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียมีความคิดเห็นว่า ระบบการบริหารงานด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับสูง ส่วนพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศไทยมีความคิดเห็นว่าระบบการบริหารงานด้านความปลอดภัยของบริษัทอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับการวิเคราะห์ความแตกต่างของระบบการจัดการด้านความปลอดภัยของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินรายใหญ่รายเดียว และผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินรายเล็กหลายราย เพื่อเป็นการควบคุมปัจจัยกวนต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสัญชาติต่างกัน ดังนั้นจึงได้ทำเปรียบเทียบระหว่างพนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียเท่านั้น จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้รับเหมารายใหญ่รายเดียวมีระบบการบริหารงานด้านความปลอดภัยแตกต่างจากผู้รับเหมารายเล็กหลายรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พนักงานของผู้รับเหมารายใหญ่รายเดียวมีระดับความคิดเห็นว่าระบบการบริหารงานด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับสูง ในขณะที่พนักงานของผู้รับเหมาทำเหมืองถ่านหินรายเล็กหลายรายส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นว่าระบบการบริหารงานด้านความปลอดภัยของบริษัท ยังอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การศึกษาทัศนคติ พฤติกรรม และการจัดการความปลอดภัยของผู้รับเหมาท่าเหมืองถ่านหินในประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเชิงเปรียบเทียบในครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาถึง การเปรียบเทียบระหว่างผู้รับเหมาท่าเหมืองถ่านหินในด้านทัศนคติ พฤติกรรม ระบบบริหารความปลอดภัย ซึ่งเป็นเพียงการศึกษาภาพรวมทั้งระบบ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินการด้านความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

1. บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ควรผลักดันให้ผู้รับเหมาในประเทศไทยมีกิจกรรม เพื่อส่งเสริมทัศนคติด้านความปลอดภัยของพนักงานของผู้รับเหมาท่าเหมืองถ่านหิน โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญาจ้าง ในเรื่องของระบบการจัดการฝึกอบรม การสอนงาน กิจกรรมการส่งเสริมทัศนคติ และระบบการทดสอบทัศนคติด้านความปลอดภัยของพนักงานทุกคน ทั้งก่อนเข้าทำงาน และควรทำการทบทวนเป็นระยะ โดยอาจจะให้ผู้รับเหมาส่งแผนการฝึกอบรมและประวัติการฝึกอบรมก่อนที่จะอนุมัติให้เริ่มปฏิบัติงาน และควรมีการติดตามผลจากการฝึกอบรม การสอนงาน และสำรวจทัศนคติด้านความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานของผู้รับเหมาเป็นระยะ เพื่อติดตามผลและแจ้งให้บริษัทผู้รับเหมาทราบเพื่อทำการปรับปรุงแผนการฝึกอบรม หรือกิจกรรมส่งเสริมทัศนคติด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ อาจมีการชี้แจงให้ผู้บริหารของบริษัทผู้รับเหมาต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านความปลอดภัย ให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยเป็นอันดับความสำคัญแรกๆ เช่น เมื่อมีการประชุม อาจจัดวาระด้านความปลอดภัยเป็นวาระแรกๆ และแสดงความคิดเห็นด้านความปลอดภัยให้พนักงานรับทราบอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีการชมเชยเมื่อมีการปฏิบัติตามขั้นตอน กฎ ระเบียบ

ความปลอดภัยของบริษัทอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ควรมี ซึ่งอาจจะจัดอบรมร่วมกันระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับเหมาเพื่อเป็นการปรับทัศนคติด้านความปลอดภัยที่ดีในการทำงานร่วมกัน

2. บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ควรผลักดันให้ผู้รับเหมาในประเทศไทยมีกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน โดยระบุเป็นเงื่อนไขในสัญญาจ้าง เช่นเดียวกับเรื่องทัศนคติ คือ เรื่องของการฝึกอบรม การสอนงาน และระบบการทดสอบพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน นอกเหนือจากการกำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญาจ้างแล้ว บริษัทฯ ควรกำหนดความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาตามสายงาน ควรมีระบบการตรวจสอบผลการดำเนินการด้านความปลอดภัยในเชิงรุก เช่น การสังเกตพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของผู้รับเหมา ในระหว่างที่มีการตรวจความปลอดภัยประจำเดือนไปในการเดียวกัน และส่งผลจากการตรวจความปลอดภัยประจำเดือนให้ผู้บริหารของบริษัทผู้รับเหมาทราบเป็นประจำ เพื่อสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทั่วทั้งองค์กร มีกิจกรรมส่งเสริมและให้รางวัลเมื่อพนักงานมีการปฏิบัติตามกฎความปลอดภัย และเป็นตัวอย่างที่ดีด้านความปลอดภัย มีกิจกรรมกระตุ้นพฤติกรรมที่ดีด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

3. บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ควรผลักดันให้ผู้รับเหมาทั้งในประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียที่มีระบบการจัดการด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลางลงมา ให้มีการปรับปรุงการบริหารงานความปลอดภัย เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และทิศทางการดำเนินธุรกิจของผู้ว่าจ้าง โดยการนำมาตรฐานของระบบการจัดการด้านความปลอดภัยมาใช้ในองค์กร เช่น มอก. 18001 และ/หรือ OHSAS18001 และกรณีที่จะมีการจ้างผู้รับเหมารายใหม่ ควรจัดทำข้อกำหนดด้านความปลอดภัยระบุในสัญญาจ้างให้ชัดเจน ตลอดจนติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขด้านความปลอดภัยที่ระบุในสัญญาจ้าง จะทำให้ผู้ควบคุมงานสามารถนำข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการทำงานไปควบคุมงานผู้รับเหมาได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งแยกเป็นรายการดังต่อไปนี้

3.1 นโยบายและกฎระเบียบด้านความปลอดภัย บริษัทควรมีการสื่อสารและชี้แจงนโยบาย และความคาดหวังของบริษัทในเรื่องความปลอดภัยให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยจัดทำคู่มือ และนโยบาย และกฎระเบียบด้านความปลอดภัย สำหรับผู้รับเหมา พร้อมทั้งอบรมให้ผู้รับเหมาเข้าใจอย่างชัดเจนในแต่ละประเด็น เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และบริษัทควร

ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายของผู้รับเหมา และนำมารายงานให้ผู้บริหารรับทราบ และสื่อสารให้ผู้รับเหมาทราบผลของการประเมินเพื่อมีการปรับปรุงการปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับนโยบายต่อไป

3.2 การวางแผนและภาวะผู้นำ ควรจัดทำแผนงานความปลอดภัยในภาพรวมและสื่อสารให้ผู้รับเหมาทราบถึงแผนงานของบริษัท เพื่อให้ผู้รับเหมาจัดทำแผนงานด้านความปลอดภัยสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และควรจัดประชุมระหว่างผู้บริหารของผู้อำนาจและผู้รับจ้างอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของระบบการจัดการความปลอดภัย

3.3 โครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบ บริษัทควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยของผู้อำนาจและผู้รับเหมาให้ชัดเจนในสัญญาจ้าง และก่อนเริ่มงานควรมีการชี้แจงอีกครั้งเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ตลอดจนการจัดอบรมหัวหน้างานด้านความปลอดภัยตามที่กฎหมายกำหนดทั้งในประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งจะมีกฎหมายที่เหมือนกัน คือ หัวหน้างานต้องรับการอบรมเรื่องความปลอดภัยสำหรับหัวหน้างานโดยหน่วยงานที่ราชการกำหนด ซึ่งในหลักสูตรจะมีการชี้แจงถึงบทบาทหน้าที่ของหัวหน้างานตามที่กฎหมายกำหนด คือ หัวหน้างานมีหน้าที่ต้องดูแลความปลอดภัยของผู้ได้บังคับบัญชา ต้องรายงานอุบัติเหตุ เดือนอันตรายให้ผู้บังคับบัญชาทราบในงานที่ต้องรับผิดชอบ เป็นต้น

3.4 การปฏิบัติตามกฎหมายด้านความปลอดภัย บริษัทฯ ควรจัดให้มีการตรวจติดตามและรายงานผลการปฏิบัติตามกฎหมายด้านความปลอดภัยในบริษัทผู้รับเหมาทุกราย

3.5 การประเมินความเสี่ยง บริษัทควรกำหนดให้บริษัท ผู้รับเหมา มีการจัดทำ การชี้แจงอันตราย การประมาณระดับ และการควบคุมความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมและพื้นที่ๆ มีความเสี่ยงสูง และรายงานผลการปฏิบัติตามแผนงานควบคุมความเสี่ยงให้บริษัทฯ รับทราบเป็นประจำ

3.6 การตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติ ผู้รับเหมาควรทำการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดแผนงาน วิธีการ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา ความถี่และพื้นที่ พร้อมทั้งมีการรายงานผลให้กับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

4. บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ควรพิจารณาคัดเลือกผู้รับเหมารายใหญ่รายเดียว ซึ่งมีระบบการจัดการด้านความปลอดภัยที่เทียบได้กับมาตรฐานสากล เช่น OHSAS 18001 หรือ พิจารณาปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการด้านความปลอดภัยของผู้รับเหมารายเล็กหลายราย โดยมีการวัดผลการดำเนินการด้านความปลอดภัยอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม และมีการแจ้งผลไปยังผู้บริหารระดับสูงของบริษัทฯ เอง เพื่อพิจารณากำหนดนโยบายการจ้างผู้รับเหมา และแจ้งผลไปยังผู้บริหารของบริษัทของผู้รับเหมาเพื่อให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

1. หน่วยงานภาครัฐ ควรพิจารณาให้มีการออกกฎหมายด้านความปลอดภัยที่เฉพาะเจาะจงสำหรับธุรกิจเหมืองแร่ ซึ่งถือเป็นธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง โดยมีข้อกำหนดให้ชัดเจน เฉพาะเจาะจง สามารถปฏิบัติตามได้อย่างเป็นรูปธรรม
2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรประชุมและพิจารณารวมกฎหมายด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวกับธุรกิจเหมืองแร่ หรือธุรกิจอื่นๆ ที่มีความเสี่ยงให้เป็นฉบับเดียว ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่สับสน ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายด้านความปลอดภัยมีหลายฉบับ ออกจากหลายหน่วยงาน ทำให้ผู้ประกอบการมีความสับสน และยุ่งยากในการรวบรวม และปฏิบัติตามให้ถูกต้องและครบถ้วน
3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการควบคุมและติดตามให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง ครอบคลุมไปถึงการตรวจติดตามไปถึงหน่วยงานของผู้รับเหมาด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ พฤติกรรม และการจัดการความปลอดภัยของผู้รับเหมา ทำเหมืองเชิงเปรียบเทียบ มีความต่อเนื่องทางวิชาการ และครอบคลุมปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องด้านอื่นๆ และเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงาน ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) เท่านั้น ควรทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในกลุ่มธุรกิจเหมืองของอื่นๆ ด้วย เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิต เหมืองแม่เมาะ

เป็นต้น เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างบริษัท และปรับปรุงงานด้านความปลอดภัยของประเทศไทย ให้อยู่ในระดับสูงต่อไป แต่งานวิจัยดังกล่าวนี้จะมีค่าใช้จ่ายในการทำงานมาก จึงควรได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ

2. ควรนำผลการตรวจประเมินทางด้านความปลอดภัย หรือสถิติอุบัติเหตุมาใช้ในการหาความเปรียบเทียบกับทัศนคติ พฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน และระบบการจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานเพื่อหาความสัมพันธ์ของแต่ละเรื่องด้วย แต่การนำข้อมูลสถิติอุบัติเหตุมาใช้ควรกระทำอย่างระมัดระวัง เนื่องจากอุบัติเหตุเป็นเรื่องของความไม่แน่นอน เป็นข้อมูลที่ยากยังไม่มีระบบการจัดรายงาน และจัดเก็บที่ดีข้อมูลที่นำมาใช้อาจมีการเบี่ยงเบนได้

3. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องของทัศนคติ พฤติกรรม และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของธุรกิจเหมืองถ่านหินโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของพนักงานและสาธารณชน เนื่องจากธุรกิจเหมืองแร่เป็นธุรกิจที่มีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมสูง